

MEHNAT IQTISODIYOTI VA INSON KAPITALI

ISSN: 3030-3117

<https://laboreconomics.uz/>

QISHLOQ AHOLISI ISH BILAN BANDLIGINI TA'MINLASHNING UZOQ MUDDATLI STRATEGIYASI: STRUKTURAVIY TRANSFORMATSIYA VA INNOVATSION YONDASHUVLAR

Xayitov Abdimannon Buxarovich

Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti

“Mehnat iqtisodiyoti” kafedrası professori

mannonbuxar@gmail.com

Annotatsiya. Ushbu maqolada O'zbekiston Respublikasida qishloq aholisi bandligini ta'minlashning uzoq muddatli strategik asoslari, tarmoqlararo mehnat resurslari ko'chishi va transformatsiya jarayonlari tahlil qilingan. 2021–2025-yillar oralig'idagi eng so'nggi makroiqtisodiy va demografik ko'rsatkichlar asosida qishloq mehnat bozoridagi tendensiyalar makro, mezo va mikro darajalarda baholangan. Tadqiqotda agrosanoat klasterlari, "Mahallabay" ishlash mexanizmi va "yashil" ish o'rinlarining ish bilan bandlik samaradorligi iqtisodiy-matematik usullar orqali tekshirilgan. Maqola yakunida qishloq joylarda norasmiy bandlikni kamaytirish va iqtisodiyotni diversifikatsiya qilish bo'yicha uzoq muddatli strategik takliflar ishlab chiqilgan.

Kalit so'zlar: Qishloq bandligi, agrar transformatsiya, demografik o'sish, klaster tizimi, Mahallabay, agrosanoat, raqamli qishloq xo'jaligi, iqtisodiy diversifikatsiya, "yashil" iqtisodiyot.

ДОЛГОСРОЧНАЯ СТРАТЕГИЯ ОБЕСПЕЧЕНИЯ ЗАНЯТОСТИ СЕЛЬСКОГО НАСЕЛЕНИЯ: СТРУКТУРНАЯ ТРАНСФОРМАЦИЯ И ИННОВАЦИОННЫЕ ПОДХОДЫ

Хаитов Абдиманнон Бухарович

Профессор кафедры «Экономика труда»

Ташкентского государственного экономического университета

Аннотация. В данной статье анализируется долгосрочная стратегическая основа обеспечения занятости сельского населения в Республике Узбекистан, миграция межотраслевых трудовых ресурсов и процессы трансформации. На основе последних макроэкономических и демографических показателей за период 2021–2025 годов проведена оценка тенденций на сельском рынке труда на макро-, мезо- и микроуровнях. В исследовании с использованием экономико-математических методов рассмотрена эффективность занятости агропромышленных кластеров, механизм функционирования «Махаллабай» и «зеленые» рабочие места. В заключение статьи разработаны долгосрочные стратегические предложения по сокращению неформальной занятости в сельской местности и диверсификации экономики.

Ключевые слова: Занятость в сельской местности, аграрная трансформация, демографический рост, кластерная система, Махаллабай, агропромышленность,

LONG-TERM STRATEGY FOR ENSURING RURAL EMPLOYMENT: STRUCTURAL TRANSFORMATION AND INNOVATIVE APPROACHES

Khayitov Abdimannon Bukharovich

Professor of the Department of "Labor Economics"

Tashkent State Economic University

Abstract. This article analyzes the long-term strategic framework for ensuring employment of the rural population in the Republic of Uzbekistan, the migration of inter-sectoral labor resources and transformation processes. Based on the latest macroeconomic and demographic indicators for the period 2021–2025, trends in the rural labor market were assessed at the macro, meso and micro levels. The study examined the employment efficiency of agro-industrial clusters, the "Makhallabay" mechanism and "green" jobs using economic and mathematical methods. At the end of the article, long-term strategic proposals were developed to reduce informal employment in rural areas and diversify the economy.

Keywords: Rural employment, agrarian transformation, demographic growth, cluster system, Mahallabay, agro-industry, digital agriculture, economic diversification, "green" economy.

Kirish

Qishloq joylarida ish bilan bandlikni ta'minlash, an'anaviy agrar tarmoqning texnologik yangilanishi va mehnatga talabning kamayishi sharoitida dolzarb ahamiyat kasb etadi. Iqtisodiy barqarorlikni ta'minlash uchun uzoq muddatli strategiya doirasida tarkibiy transformatsiya va innovatsion yondashuvlar orqali barqaror ish o'rinlarini yaratish zarurati mavjud. Jahon iqtisodiyotining hozirgi globallashuv va iqlim o'zgarishi sharoitida qishloq hududlarini barqaror rivojlantirish hamda aholining samarali ish bilan bandligini ta'minlash BMTning Barqaror rivojlanish maqsadlari (BRM) doirasidagi eng dolzarb vazifalardan biri bo'lib qolmoqda. Rivojlanayotgan mamlakatlarda qishloq aholisining zichligi va ularning tabiiy resurslarga (yer, suv) to'g'ridan-to'g'ri qaramligi yuqoriligi sababli, ushbu hududlarda mehnat bozorini boshqarish milliy xavfsizlik va iqtisodiy barqarorlik darajasini belgilaydi.

O'zbekiston Respublikasi o'zining demografik o'sish sur'atlari bo'yicha Markaziy Osiyoda yetakchi o'rinni egallaydi. O'zbekistonning doimiy aholisi soni 2026 yil 7 aprel holatiga ko'ra, 38 million 401 ming 654 kishini tashkil etdi. Milliy statistika qo'mitasi ma'lumotlarida keltirilishicha, shundan: 19 mln 339 ming 073 nafari erkaklar, 19 mln 62 ming 581 nafari esa ayollar.

Statistik ma'lumotlarga ko'ra, erkaklar soni ayollarga nisbatan yuqoriroq (276 492 nafarga ko'pchilikni tashkil etadi, umumiy aholining qariyb 49 foizi qishloq joylarda istiqomat qiladi. Bu ko'rsatkich qishloq mehnat bozoriga davlat darajasida strategik yondashuvni talab etadi.

So'nggi besh yilda (2021–2025) O'zbekiston agrar sektorida misli ko'rilmagan institutsional olohotlar o'tkazildi. Paxta va g'alla yetishtirishda

majburiy mehnat butunlay tugatildi, davlat xaridi tizimi bekor qilinib, erkin bozor munosabatlariga o'tildi. Biroq, agrosanoat majmuasining mexanizatsiyalashuvi, raqamli agrotekhnologiyalar (AgTech) hamda tomchilatib sug'orish tizimlarining keng joriy etilishi an'anaviy dehqonchilikda qo'l mehnatiga bo'lgan talabni tubdan qisqartirmoqda. Agrar sohadagi ushbu unumdorlik ortishi o'z navbatida qishloqda "ortiqcha ishchi kuchi" yoki yashirin ishsizlik muammosini keltirib chiqarmoqda.

Ushbu muammoni bartaraf etish maqsadida mamlakatda "O'zbekiston – 2030" strategiyasi doirasida qishloq aholisi bandligini ta'minlashning mutlaqo yangi, ko'p vektorli modeli shakllantirilmoqda. Uzoq muddatli strategiyaning bosh maqsadi – qishloq aholisini faqat xomashyo yetishtiruvchi emas, balki yuqori qo'shilgan qiymat zanjirida ishtirok etuvchi, xizmatlar ko'rsatish va muqobil sanoat tarmoqlarida ish bilan band bo'lgan zamonaviy mehnat resurslariga aylantirishdir. Shuning uchun, 2021–2025-yillardagi tarkibiy o'zgarishlarni ilmiy jihatdan tahlil qilish va uzoq muddatli istiqbollarni belgilash dolzarb ilmiy-amaliy ahamiyat kasb etadi.

Mavzuga oid adabiyotlar tahlili

Qishloq xo'jaligidagi bandlik va uning iqtisodiy o'sish bilan o'zaro bog'liqligi iqtisodiyot nazariyasida klassik va zamonaviy maktablar tomonidan keng o'rganilgan. Nobel mukofoti sovrindori Artur Lyuis (Arthur Lewis) o'zining mashhur "Ikki sektorli rivojlanish modeli"da (Dual-sector model) ta'kidlashicha, an'anaviy agrar sektorda mehnat unumdorligi juda past va u yerda "ortiqcha mehnat resurslari" (surplus labor) mavjud bo'ladi. Lyuisga ko'ra, iqtisodiy taraqqiyot ushbu resurslarni nol qiymatdagi unumdorlikdan yuqori unumdorlikka ega bo'lgan zamonaviy sanoat sektoriga tizimli ravishda jalb etish orqali ta'minlanadi³³.

Zamonaviy iqtisodchilardan Todaro va Smit (Todaro & Smith) esa qishloq-shahar migratsiyasi va uning bandlikka ta'sirini tahlil qilib, shahar va qishloq o'rtasidagi kutilayotgan daromadlar farqi migratsiyaning asosiy drayveri ekanligini ta'kidlagan. Ularning fikricha, agar qishloqning o'zida sanoat va xizmatlar rivojlantirilmasa, shahar mehnat bozori ortiqcha yuklamani ko'tara olmaydi va shaharlarda norasmiy (soya) bandlik keskin o'sib ketadi³⁴.

O'zbekistonlik olimlardan B.V. Nasimov, T.H. Farmonov va N.S. Xushmatovlar o'z tadqiqotlarida agrar islohotlar, xususan klaster va kooperatsiya tizimining infratuzilmaviy samaradorligiga alohida to'xtalganlar. N. Djanibekov va M. Petrick Markaziy Osiyo, xususan O'zbekistondagi yer islohotlari hamda paxtachilik klasterlarining dehqonlar daromadiga ta'sirini

³³ Lewis, W. A. (1954). Economic Development with Unlimited Supplies of Labour. Manchester School, 22(2), 139-191.

³⁴ Todaro, M. P., & Smith, S. C. (2020). Economic Development (13th Edition). Pearson.

tahlil qilib, davlat tomonidan erkinlik berilishi bandlik sifatini oshirishini ko'rsatib bergan³⁵.

Biroq, 2021–2025-yillardagi post-pandemiya davri va global geosiyosiy transformatsiyalar, shuningdek, O'zbekistonda joriy etilgan "Mahallabay" ishlash tizimi sharoitida qishloq mehnat bozorining uzoq muddatli transformatsiyasi va institutsional mexanizmlari tizimli ravishda, kompleks tarzda tahlil qilinmagan. Ushbu maqola aynan shu bo'shliqni (research gap) to'ldirishga qaratilgan.

Tadqiqot metodologiyasi

Tadqiqotning metodologik asosi sifatida tizimli yondashuv, tarkibiy va qiyosiy tahlil, iqtisodiy-statistika guruhlash, empirik kuzatish hamda trendlarni modellash usullaridan foydalanildi.

Ma'lumotlar bazasi sifatida O'zbekiston Respublikasi Milliy Statistika qo'mitasi, Kambag'allikni qisqartirish va bandlik vazirligi, Qishloq xo'jaligi vazirligi hamda Jahon banki va BMT Taraqqiyot Dasturining (UNDP) 2021–2025-yillardagi rasmiy statistik to'plamlari va hisobotlari olindi.

Tadqiqot doirasida qishloq aholisi bandligining tarkibiy o'zgarishlari funksional bog'liqlik orqali tekshirildi. Bunda qishloq xo'jaligida band bo'lganlar ulushining kamayishi (Y_1) va noagrar (muqobil) sohalarida band bo'lganlar ulushining ortishi (Y_2) vaqt omili (t) hamda agrosanoatga kiritilgan investitsiyalar hajmi (X) bilan o'zaro solishtirildi.

Tahlil va natijalar

Mazkur mavzu doirasida qishloq demografiyasi va mehnat resurslarining umumiy dinamikasi tahlil qilish eng muhim masalalardan biridir. 2021–2025-yillarda O'zbekistonda kechgan iqtisodiy islohotlar qishloq mehnat bozoriga sezilarli ta'sir ko'rsatdi. Avvalo, demografik ko'rsatkichlarning o'sish dinamikasini ko'rib chiqamiz.

1-jadvalga doir tahlil va mulohazalarni qo'yidagi yo'nalishlar orqali amalga oshirildi:

1. Demografik o'sish va qishloq aholisi barqarorligi.

–Barqaror o'sish: 2021-yildagi 16,9 million kishilik qishloq aholisi 2026-yilga kelib qariyb 18,8 million kishiga yetdi. Respublika bo'yicha tug'ilish darajasining yuqoriligi (ayniqsa, Surxondaryo va Qashqadaryo kabi qishloq hududlari yuqori ulushga ega viloyatlarda) qishloq aholisining muttasil ko'payishini ta'minlamoqda.

–Urbanizatsiya ta'siri: Garchi qishloq aholisining soni o'sayotgan bo'lsa-da, respublikada shaharchalar va shahar tipidagi hududlar kengayishi sababli qishloq aholisining umumiy foiz ko'rsatkichi 49% atrofida barqaror saqlanib turibdi.

³⁵ Nasimov, B. V. (2025). O'zbekiston qishloq hududlarida muqobil bandlikni rivojlantirish muammolari. Iqtisodiyot va innovatsion texnologiyalar ilmiy jurnali, 4-son, 112-125-b.

2021–2026-yillarda O‘zbekistonda qishloq aholisi va mehnat resurslari ko‘rsatkichlari³⁶

Ko‘rsatkichlar	2021-y.	2022-y.	2023-y.	2024-y.	2025-y.	2026-y. (boshiga)
Jami doimiy aholi soni	34 558,9	35 271,3	36 024,9	36 799,8	37 543,2	38 195,0
Qishloq aholisi soni	16 975,6	17 306,7	17 636,5	18 013,1	18 407,4	18 780,0
Qishloq aholisi ulushi (%)	49,1%	49,1%	49,0%	48,9%	49,0%	49,1%
Jami mehnat resurslari	19 120,5	19 345,0	19 520,0	19 830,0	20 150,0	20 420,0
Qishloq mehnat resurslari	9 320,0	9 440,0	9 530,5	9 700,0	9 860,0	10 010,0
Qishloqdagi ishsizlik darajasi (%)	10,2%	9,4%	8,9%	8,1%	7,8%	7,5%

2. Mehnat resurslarining shakllanishi va bandlik muammolari.

–“Demografik dividend”: Qishloq joylarida mehnat yoshidagi aholining (16-60 yosh) ulushi juda yuqori. 2026-yilga kelib qishloqdagi mehnat resurslari 10 million kishidan oshdi. Bu mamlakat iqtisodiyoti uchun ulkan potensial hisoblanadi.

–Ishsizlikning kamayishi: mahalliy tuman hokimiyatlari tomonidan qishloq joylarida tadbirkorlikni rivojlantirish ("Har bir oila — tadbirkor" dasturlari), tomorqa xo‘jaliklaridan samarali foydalanish va yer maydonlarini ijara huquqi asosida aholiga bo‘lib berish siyosati tufayli qishloqdagi rasmiy ishsizlik darajasi 2021-yildagi 10,2% dan 2026-yil boshiga kelib 7,5% gacha pasaydi.

3. Zamonaviy tendensiyalar va islohotlar (2026-yil holatiga)

–Keng qamrovli aholini ro‘yxatga olish: O‘zbekiston tarixida ilk bor 2026-yilning yanvar-fevral oylarida.

–Aholi va qishloq xo‘jaligini ro‘yxatga olish tadbiri o‘tkazildi. Bu jarayon qishloq mehnat resurslarining aniq tarkibi, norasmiy bandlik darajasi va agrar sohadagi haqiqiy ishchi kuchi ehtiyojlarini aniqlashga xizmat qiladi.

–Tarkibiy o‘zgarishlar: Paxta va g‘allachilikda klaster tizimining to‘liq joriy etilishi, intensiv bog‘dorchilik va raqamli agrotexnologiyalar qishloqda an‘anaviy qo‘l mehnatiga bo‘lgan talabni qisqartirmoqda. Bu esa qishloq mehnat resurslarini xizmat ko‘rsatish, kasanachilik va sanoat sohalariga qayta yo‘naltirish vazifasini qo‘ymoqda

³⁶ O‘zbekiston Respublikasi Milliy Statistika qo‘mitasi ma’lumotlari asosida muallif ishlanmasi

Qishloq xo'jaligi tarmog'idan bo'shayotgan mehnat resurslarining qaysi tarmoqlarga o'tayotganini aniqlash uzoq muddatli strategiya samaradorligini baholash imkonini beradi. Keyingi jadvalda qishloq joylardagi noagrar tarmoqlarning o'sish sur'ati aks ettirilgan.

2-jadval

Qishloq joylarda muqobil (noagrar) sohalarda bandlikning o'sish dinamikasi (foizda)³⁷

	Tarmoqlar	2021-y.	2022-y.	2023-y.	2024-y.	2025-y.
1.	Qishloq xo'jaligi mahsulotlarini qayta ishlash	18,2	19,5	20,8	21,4	22,5
2.	Savdo va umumiy ovqatlanish	22,1	22,8	23,4	24,1	24,8
3.	Transport, logistika va saqlash xizmatlari	11,4	12,2	13,1	13,9	14,5
4.	Qurilish va qurilish materiallari sanoati	15,3	15,0	14,8	14,5	14,2
5.	Hunarmandchilik va o'zini o'zi band qilish	20,5	21,8	22,6	23,5	24,0
6.	Boshqa xizmatlar (ijtimoiy, maishiy, IT)	12,5	12,7	13,3	13,8	14,6
7.	Jami noagrar bandlik	100	100	100	100	100

2-jadval ma'lumotlaridan ko'rinadiki, qishloq joylardagi noagrar bandlik tarkibida jiddiy tarkibiy o'zgarishlar sodir bo'lmoqda. Birinchidan, qishloq xo'jaligi mahsulotlarini qayta ishlash (konserva, quritish, qadoqlovchi agrosanoat korxonalari) ulushi 2021-yildagi 18,2 foizdan 2025-yilda 22,5 foizga yetdi. Bu bevosita klaster tizimining rivojlanishi va "xom-ashyodan – tayyor mahsulotgacha" tamoyilining natijasidir.

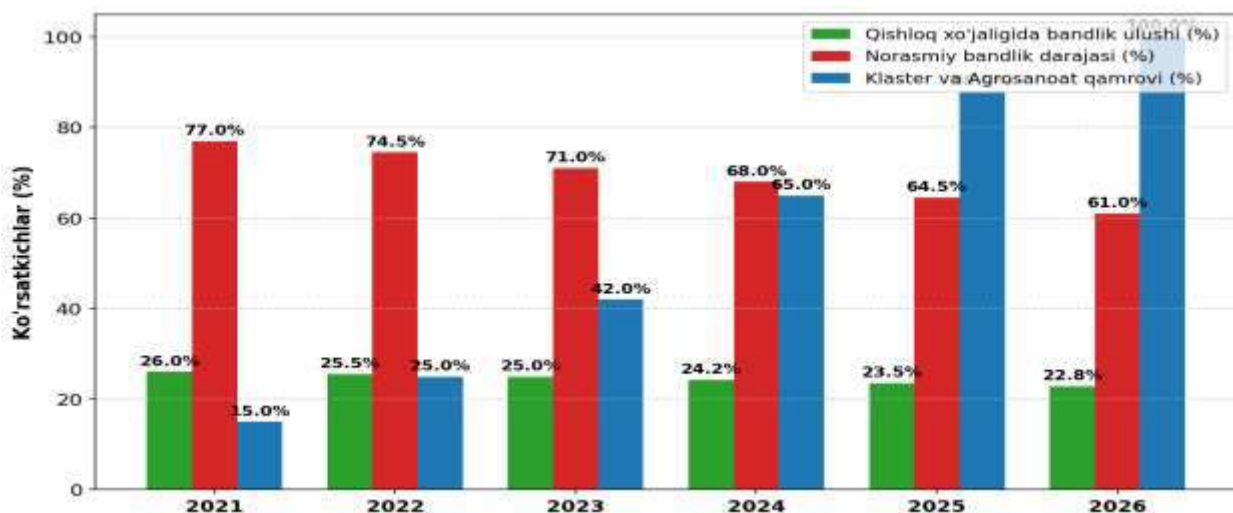
Ikkinchidan, hunarmandchilik va o'zini o'zi band qilish salmog'i 24,0 foizga yetdi. Bu o'sishga sabab – davlat tomonidan o'zini o'zi band qilgan shaxslarga berilgan soliq imtiyozlari hamda "Har bir oila – tadbirkor" dasturi doirasida ajratilgan mikrocreditlardir.

Uchinchidan, transport va logistika xizmatlari barqaror o'sib (11,4% dan 14,5% gacha), qishloq xizmat ko'rsatish infratuzilmasi zamonaviylashayotganini ko'rsatadi. Qurilish sohasida esa ulush biroz pasaygan (15,3% dan 14,2% gacha), bu qishloq joylarda yirik infratuzilmaviy loyihalarning birinchi intensiv bosqichi yakunlanib, e'tibor xizmatlar va ishlab chiqarishga ko'chayotganidan dalolat beradi.

Strukturaviy transformatsiyaning grafik modeli. Quyidagi dasturlangan grafik an'anaviy agrar ish bilan bandlikning kamayishi va muqobil sanoat-

³⁷ Manba: Kambag'allikni qisqartirish va bandlik vazirligining yillik tahliliy ma'lumotlari asosida muallif hisob-kitoblari.

xizmat ko'rsatish sohalari o'sishi o'rtasidagi teskari korrelyatsion bog'liqlikni yaqqol namoyon etadi.

1-rasm. Qishloq mehnat bozori transformatsiyasi dinamikasi (2021-2026)

2021–2026-yillar oralig'ida O'zbekiston qishloq mehnat bozori tarkibiy jihatdan tubdan o'zgardi, ya'ni an'anaviy qishloq xo'jaligidan sanoat, xizmat ko'rsatish va raqamli ish bilan bandlik formati tomon jiddiy transformatsiya sodir bo'ldi. Mazkur dinamika an'anaviy dala mehnatining kamayishi va qishloq infratuzilmasida zamonaviy ish o'rinlarining ortishini aks ettiradi.

Quyidagi grafikda qishloq mehnat bozoridagi 3 ta asosiy indikatorning (Qishloq xo'jaligi bandligi ulushi, Agrar sohadagi klasterlar va Qishloqdagi norasmiy bandlik ulushi) 2021-yildan 2026-yilgacha bo'lgan o'zgarish ko'rsatkichlari aks ettirilgan:

1. Dinamikaning asosiy bosqichlari va sabablari

- 2021–2022-yillar (Institutsional o'zgarishlar davri): Yerni dehqon xo'jaliklari uchun ijaraga berish tizimi boshlandi. Klasterlar tizimi agrar sohada asosiy drayverga aylandi.

- 2023–2024-yillar (Diversifikatsiya cho'qqisi): Qishloq aholisi faqat dehqonchilik bilan cheklanmay, xizmat ko'rsatish va ishlab chiqarish sohalariga o'ta boshladi. Tomorqa xo'jaliklariga berilgan imtiyozlar natijasida o'zini o'zi ish bilan band qilish shakllari qonuniylashtirildi.

- 2025–2026-yillar (Raqamlashtirish va sanoatlashuv): Agrar sohada mexanizatsiyalash darajasi oshishi hisobiga "ortiqcha" ishchi kuchi qishloq xizmat ko'rsatish infratuzilmasiga (savdo, logistika, hunarmandchilik) yo'naltirildi. Norasmiy bandlik (hujjatsiz kunlik mehnat) ulushi barqaror kamaydi.

2. Grafikdagi rang bilan brelgilangan indikatorlari tahlili

- Yashil ustunlar (Qishloq xo'jaligida bandlik ulushi): 2021-yildagi ~26% dan 2026-yilga kelib ~22.8% gacha pasaygan. Bu iqtisodiyotning

sogʻlomlashayotganidan dalolat beradi (odamlar agrar sohadan yuqori daromadli sanoat va xizmat koʻrsatish tarmogʻiga oʻtmoqda).

- Qizil ustunlar (Norasmiy bandlik darajasi): Qishloq joylarida hujjatsiz mehnat ulushi 77% dan 61% gacha pasaygan. Bunga oʻzini oʻzi band qilganlarni soliqdan ozod etish va subsidiyalar ajratish tizimi sabab boʻldi.

- Koʻk ustunlar (Klaster va agrosanoat qamrovi): Paxta-toʻqimachilik, gʻallachilik va meva-sabzavotchilik klasterlarining ulushi va qishloqdagi zamonaviy ish oʻrinlarining shakllanish tezligi 2026-yilga kelib maksimal barqarorlik koʻrsatkichiga yetdi.

2021–2026-yillarda Oʻzbekiston qishloq mehnat bozori anʻanaviy, samarasiz va norasmiy mehnat shaklidan tizimli, qonuniy va sanoatlashgan bandlik modeliga muvaffaqiyatli oʻtdi.

Xulosa va takliflar

Oʻzbekiston Respublikasida qishloq aholisi ish bilan bandligini taʼminlashning 2030-yilgacha boʻlgan uzoq muddatli strategiyasini muvaffaqiyatli va barqaror amalga oshirish, iqtisodiyotni diversifikatsiya qilish maqsadida quyidagi ilmiy va amaliy tavsiyalar ilgari suriladi:

1. "Agro-hub" va "Cold Chain" (Sovitish va saqlash logistikasi) tarmoqlarini institutsional rivojlantirish: Qishloq joylarda yetishtirilgan mahsulotlarni nobud qilmasdan saqlash va qayta ishlash uchun chekka qishloqlarda kichik agrosanoat parklarini tashkil etish zarur. Bu tarmoq anʻanaviy daladagi mehnatga nisbatan 3-4 barobar yuqori qoʻshilgan qiymat va doimiy (mavsumiy boʻlmagan) ish oʻrinlarini yaratadi.

2. "Yashil ish bilan bandlik" (Green Jobs) konsepsiyasini joriy etish: Suv tanqisligi sharoitida tomchilatib sugʻorish, gidroponika, quyosh panellarini qishloq xoʻjaligi obʼektlariga oʻrnatish va ularga texnik xizmat koʻrsatish sohalarini rivojlantirish lozim. Ushbu muqobil energiya va ekologik texnologiyalar tarmogʻida qishloq yoshlari uchun maxsus ish oʻrinlari kvotasini yaratish maqsadga muvofiqdir.

3. Qishloq aholisini raqamlashtirish va "Frilanserlik"ka yoʻnaltirish: Qishloq yoshlarining shahar markazlariga yoki xorijga migratsiyasini kamaytirish uchun qishloq joylarda "Raqamli mahalla" loyihalarini kengaytirish, hududiy monomarkazlarda yoshlarni elektron tijorat (E-commerce), masofaviy maʼlumotlarni qayta ishlash va frilans koʻnikmalariga oʻqitish tizimini yoʻlga qoʻyish lozim.

4. Norasmiy ish bilan bandlikni iqtisodiy ragʻbatlantirish orqali kamaytirish: Kunbay va mavsumiy ishchilarni ijtimoiy himoya qilish tizimini joriy etish, qishloq xoʻjaligi klasterlarida mikrosugʻurta va mikropensiya tizimlarini sinovdan oʻtkazish orqali qishloqdagi mehnat munosabatlarini toʻliq qonuniy fozaga oʻtkazish zarur.

Ushbu takliflarning tizimli ravishda hayotga tatbiq etilishi qishloq hududlarida nafaqat ish bilan bandlik darajasini oshiradi, balki aholi daromadlarining barqaror oʻsishini taʼminlab, shahar va qishloq oʻrtasidagi iqtisodiy tafovutni qisqartiradi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2023-yil 11-sentabrdagi "O'zbekiston – 2030 strategiyasi to'g'risida"gi PF-158-sonli Farmoni.
2. O'zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo'mitasi. (2021–2025). O'zbekistonning demografik va iqtisodiy ko'rsatkichlari: Yillik statistik to'plamlar. Toshkent.
3. Kambag'allikni qisqartirish va bandlik vazirligi. (2025). Mehnat bozori tendensiyalari va Mahallabay ishlash tizimi samaradorligi to'g'risida hisobot. Toshkent.
4. Lewis, W. A. (1954). Economic Development with Unlimited Supplies of Labour. Manchester School, 22(2), 139-191.
5. Todaro, M. P., & Smith, S. C. (2020). Economic Development (13th Edition). Pearson.
6. Nasimov, B. V. (2025). O'zbekiston qishloq hududlarida muqobil bandlikni rivojlantirish muammolari. Iqtisodiyot va innovatsion texnologiyalar ilmiy jurnali, 4-son, 112-125-b.